

ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН — лінія, що встановлює межі сухопутної і водної території держави та її повітряного простору. Сухопутні й водні Д. к. між державами встановлюють на підставі відповід. угод. Процедура встановлення полягає у **делімітації** та **демаркації кордонів**. Мор. кордони, що відокремлюють територ. води узбережжя держави від відкритого моря, регламентує, як правило, законодавство цієї держави у межах заг.-прийнятої ширини територ. вод (від 3-х до 12-ти мор. миль). Вертикал. поверхня, яка проходить через сухопутні і водні кордони, є кордоном повітр. простору і надр держави. Д. к., позначений на місцевості прикордон. знаками, є недоторканим. Для забезпечення недоторканності суміжні держави

встановлюють певний режим кордону, який фіксує правила підтримання лінії кордону у належ. стані, а також правила її перетину.

Д. к. України визначений рішеннями ВР і міжнар. договорами України, зокрема на суші, морі, судноплав. річках, водосховищах гідровузлів та ін. штуч. водоймах, залізнич. і автодорож. мостах, греблях та ін. спорудах, у порядку, встановленому Законом «Про державний кордон України» (1991), якщо ін. не передбачене міжнар. договорами. До територ. моря України належать прибережні мор. води шир. 12 мор. миль від лінії найбільшого відпливу на материку та о-вах, що належать Україні, або від прямих ліній, які з'єднують відповідні точки. Заг. довжина кордонів України становить 6992 км (сухопут. — 5637 км, мор. — 1355 км). Укр. законодавством і договорами з суміж. державами встановлений режим Д. к. України — порядок його перетинання; плавання і перебування укр. й іноз. невійськ. суден та військ. кораблів у територ. морі, внутр. водах і портах України; утримання Д. к. тощо. Охорона Д. к. України, що є невід'єм. частиною заг.-держ. системи забезпечення нац. безпеки, полягає у здійсненні політ., організац., екон., екол., санітарно-карантин., військ., тех. та ін. заходів. Сухопутні і мор. кордони охороняють Прикордонні війська, повітр. простір — Повітр. сили. З метою забезпечення на Д. к. порядку вздовж нього встановлена прикордонна смуга, у якій діє особл. режим. Різні види контролю при перетинанні Д. к. України здійснюють Держ. комітет у справах охорони Д. к. України і Держ. митна служба України; санітарну охорону — органи Міністерства охорони здоров'я; ветеринарну — органи Міністерства аграр. політики.

І. В. Барановська

Бібліографічний опис:

Державний кордон / І. В. Барановська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-26176>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).